

Munkaerő-piaci jellemzők 2010 IV. negyedévében

Bevezető

A munkaerő-felmérés adatai szerint 2010 IV. negyedévében a 15–74 éves népességből 4266 ezren voltak jelen a munkaerőpiacon, 3804 ezren foglalkoztatottként, 462 ezren pedig munkanélküliként. Az előző év azonos időszakához képest a foglalkoztatottak létszáma 22 ezerrel, a munkanélkülieké 20 ezerrel nőtt, ami 55,5%-os aktivitási arányt eredményezett.

A 15–64 évesek között tovább csökkent az inaktívák száma és aránya, 2010 IV. negyedévében 2533 ezren minősültek inaktívnak, vagyis az ilyen korúak 37,4%-a. A gazdaságilag inaktívák létszáma 37 ezerrel kevesebb volt, mint egy évvel korábban, s ez a létszámcsökkenés teljes egészében a nők körében következett be.

A nyugdíjrendszer változásának foglalkoztatásra gyakorolt hatásával magyarázható az, hogy az 55–59 nők körében egy év alatt a foglalkoztatottak száma 28 ezer fővel nőtt, az inaktíváké pedig 24 ezerrel csökkent, 6 százalékpontos foglalkoztatási rátanövekedést eredményezve, miközben inaktivitásuk 7,1 százalékponttal mérséklődött.

Foglalkoztatottság

2010 IV. negyedévében a 15–64 éves foglalkoztatottak létszáma átlagosan 3774 ezer fő volt, 23 ezer fővel magasabb az egy évvel ezelőttnél, ugyanakkor 17 ezer fővel kevesebb, mint az előző negyedévben. A 65–74 éves népességből további 31 ezer főt vett foglalkoztatottként számba a MEF 2010 utolsó negyedévében.

A 15–64 éves népességre számított foglalkoztatási ráta 55,8% volt, 0,3 százalékponttal magasabb a tavalyi IV. negyedévi értéknél. Ezen belül a férfi foglalkoztatottak létszáma 2026 ezer fő volt, foglalkoztatási rátájuk 60,9%; amíg a nők közül 1748 ezer fő (50,8%) volt foglalkoztatott. A férfiak foglalkoztatási rátája lényegében nem változott, a nőké 0,6 százalékponttal nőtt, azaz az előző év azonos időszakához viszonyított javulás a foglalkoztatott nők létszámemelkedésének eredménye. (A foglalkoztatási ráta értéke jól jelzi, hogy a válság munkaerő-piaci következményei a férfiakat erőteljesebben érintették. A nőket jellemző rátaérték 0,2 százalékponttal, míg a férfiaké 3 százalékponttal alacsonyabb a hazai munkaerő-piaci válságot közvetlenül megelőző időszak, a 2008. III. negyedéves értéknél.) 2009 utolsó negyedévéhez képest az öt éves korcsoportok közül legnagyobb mértékben a 30–34, 45–49 és az 50–54 évesek foglalkoztatotti létszáma csökkent. Az előbbi két korcsoportban tartozók 19, illetve 12 ezer fővel voltak kevesebben, és jellemzően a férfiak száma csökkent (16, illetve 10 ezer fővel), míg az 50–54 éves korosztályban 11 ezer fővel volt alacsonyabb a női és 5 ezerrel a férfi foglalkoztatottak száma. Ugyanakkor a 35–39 évesek körében 26, az 55–59 éveseknél pedig 31 ezer fővel nőtt a foglalkoztatottak létszáma. Ennél a két korcsoportnál a nemek szerinti létszámváltozás eltérően alakult, míg a 35–39 évesek esetében a férfiak száma nőtt jelentősebb mértékben (21 ezerrel), addig az 55–59 évesek körében a nők számának növekedése volt a meghatározó (28 ezer).

Az elmúlt években folyamatosan emelkedett az 55–59 éves foglalkoztatottak száma és aránya, a nyugdíjkorhatár emelkedésével és a nyugdíjkorhatár előtti nyugdíjba vonulás lehetőségének korlátozásával összhangban. A változás elsősorban a nőket érintette. Az 55–59 évesek foglalkoztatotti létszáma 68 ezerrel, foglalkoztatási rátájuk 2010 IV. negyedévében 6,2 százalékponttal haladta meg a 2008. III. negyedévit. Ezen belül a férfi fog-

lalkoztatottak létszámnövekedése 19 ezer fő volt, a foglalkoztatás 1,8 százalékpontos növekedését eredményezve, a nőket pedig 49 ezer fős, 10 százalékpontos emelkedés jellemezte.

Az előző év azonos időszakához viszonyított javulás az egyetemi diplomával rendelkezők körében volt a legnagyobb. Esetükben 6,2%-kal nőtt a foglalkoztatottak száma, míg a főiskolát végzeteké 3,4%-kal, a szakmai képzéssel is rendelkező érettségizetteké 2,9%-kal emelkedett. Ugyanakkor 3%-kal csökkent a befejezett általános iskolai végzettséggel rendelkező, 1,9%-kal a szakiskolát, szakmunkásképzőt végzetek, és 3,5%-kal a gimnáziumot végzett foglalkoztatottak létszáma.

A szellemi foglalkozásúak létszáma az előző év azonos időszakához viszonyítva nőtt (28 ezer fővel), a fizikai foglalkozásúaké viszont csökkent (10 ezer fővel).

2009 IV. negyedévéhez képest a foglalkoztatotti létszámnövekedés jórészt a szolgáltatási szektorra koncentrált, az ipari szektorban lényegében stagnált a foglalkoztatottak száma. A nők körében mindkét szektorban közel azonos számú 12, illetve 11 ezer fős létszámemelkedés következett be; a férfiak esetében a szolgáltatási szektorban 16 ezerrel nőtt, az ipari szektorban azonban 15 ezerrel alacsonyabb volt a foglalkoztatottak száma. (Az ipari szektoron belül a piaci válságot megelőző időszakhoz, 2008 III. negyedévéhez viszonyított foglalkoztatotti létszámnövekedés a gyógyszergyártás, a számítógép, elektronikai, optikai termékgyártás, és a járműgyártás alágazatban dolgozók esetében volt nagyobb a mintavételi hibánál.)

A részmunkaidőben foglalkoztatottak foglalkoztatottakon belüli aránya továbbra is nagyon alacsony (mindössze 6% körüli), annak ellenére, hogy számuk az elmúlt egy év során 5%-kal emelkedett. A határozatlan munkaszerződéssel rendelkező alkalmazottak száma és aránya lényegében nem változott, a bizonytalanabb munkavállalói státusúnak számító, határozott idejű szerződéssel dolgozók száma az elmúlt egy évben mintegy 21 ezer fővel emelkedett; alkalmazottakon belüli arányuk 10% körüli.

Munkanélküliség

2010 IV. negyedévében a munkanélküliek száma 462 ezer fő volt, 20 ezer fővel több, mint egy évvel korábban.

A munkanélküliségi ráta kismértékben 10,5%-ról 10,8%-ra emelkedett (de a változás a mintavételi hiba határán belül maradt), és lényegében megegyezik a harmadik negyedévével. A munkanélküliségi ráta növekedése 2010-ben lelassult, azonban értéke így is 3,1 százalékponttal meghaladja a piaci válság előtti (2008. III. negyedévi) értéket. 2009 IV. negyedévéhez képest a munkanélküliek létszámnövekedése mindkét nemet közel azonosan érintette, a munkanélküliségi ráta értéke a férfiaknál 0,3, a nőknél 0,4 százalékponttal emelkedett. A férfiakat 11,0%-os, a nőket 10,6%-os munkanélküliségi ráta jellemezte 2010 negyedik negyedévében.

A fiatalokat továbbra is magasabb munkanélküliségi ráta jellemzi, mint az idősebb korcsoportokat, ugyanakkor kedvező változásnak tekinthető, hogy körükben némileg csökkent a munkanélküliek száma és a munkanélküliségi ráta értéke. Az 55–59 éves korosztály megváltozott helyzetét jelzi, hogy ebben a korcsoportban nemcsak a foglalkoztatottak száma emelkedett jelentős mértékben, hanem a munkanélkülieké is. Létszámuk 12 ezer fővel nőtt, munkanélküliségi rátájuk 7%-ról 9%-ra emelkedett. Ezek a változ-

sok összefüggnek azzal, hogy az elhelyezkedni nem tudó 55–59 évesek már nem tudnak a nyugdíjba „menekülni”, hanem munkanélkülivé válnak. A gazdasági válság elhúzódó munkaerő-piaci hatását mutatja, hogy 2009 IV. negyedévéhez képest 46 ezer fővel nőtt azoknak a munkanélkülieknek a száma, akik egy évnél régebben keresnek állást. Míg egy évvel ezelőtt 40% volt az arányuk, addig 2010 utolsó negyedévében már 48%. Közülük a 19–24 hónapja álláskeresők száma több mint 70%-kal emelkedett.

Inaktívak

A 15–64 évesek közül 2010 IV. negyedévében 2533 ezren minősültek inaktívnak, 37 ezerrel kevesebben, mint egy évvel korábban. Jelenleg az említett korosztályba tartozók 37,4%-a számít inaktívnak. A gazdaságilag inaktívak számának alakulására is erőteljesen hat a nyugdíjrendszer szabályainak változása, főleg a nyugdíjkorhatár fokozatos emelkedése, jóllehet a változások szinte kizárólag a nőket érintették.

A gazdaságilag inaktívakon belül az ún. passzív munkanélküliek¹ csoportjához 2010 IV. negyedévben 119 ezer fő tartozott. Az előző év azonos időszakánál 5 ezer, az előző negyedévinél 10 ezer fővel magasabb a létszámuk.

A munkaerőpiac főbb területi jellemzői

2010 IV. negyedévében a foglalkoztatási és munkanélküliségi ráta tekintetében a régiók között továbbra is az észak-magyarországi és az észak-alföldi régió van a legkedvezőtlenebb, a közép-magyarországi és a nyugat-dunántúli régió a legkedvezőbb helyzetben. Az elmúlt év azonos időszakához képest azonban az egyes régiók esetében eltérő munkaerő-piaci tendenciák érvényesültek. A közép-magyarországi régió kedvező munkaerő-piaci helyzete tovább romlott – a régiók között egyedülként – a legfőbb

mutatók negatív irányban változtak; nőtt a térség munkanélküliségi rátája (1,1 százalékponttal), a foglalkoztatási ráta pedig csökkent (0,9 százalékponttal). A hasonlóan kedvező helyzetű nyugat-dunántúli régióban csökkent ugyan a munkanélküliségi ráta (0,4 százalékponttal), de a foglalkoztatási ráta lényegében nem változott, így a közép-magyarországi és nyugat-dunántúli régió munkaerő-piaci mutatói közeledtek egymáshoz (Közép-Magyarország adatai: foglalkoztatási ráta: 53,7%; munkanélküliségi ráta: 8,6%, Nyugat-Dunántúl ugyanezen mutatói 52,3%, illetve 8,8%). Az országos tendenciának megfelelő módon csak az Észak-Alföldön nőtt egyszerre a foglalkoztatási és a munkanélküliségi ráta.

Helyünk az Európai Unióban

A nemzetközi összehasonlítás céljára rendelkezésre álló legutolsó – 2010. III. negyedévi – adatok szerint a 15–64 évesek 56%-os foglalkoztatási rátája 8,6 százalékponttal, ezen belül a férfiaké (61,2%) 9,5, a nőké (51%) 7,5 százalékponttal maradt el az Európai Unió 27 tagországa publikált átlagtól. A férfiak foglalkoztatási szintje csak Lettországra (61,0%), a nőké Máltán (40,7%), Olaszországban (45,8%) és Görögországban (48,4%) volt alacsonyabb, mint hazánkban.

A foglalkoztatottakon belül a részmunkaidőben foglalkoztatottak 5,6%-os aránya nemzetközi összehasonlításban rendkívül alacsony, kevesebb mint harmada az EU-27 átlagának (18,4%).

A határozott idejű munkaszerződéssel dolgozó alkalmazottak aránya 10,3%-os volt, ezzel az értékkel a nemzetközi összehasonlításban a középmezőnyhöz tartozunk.

Magyarország 2010. III. negyedévi 10,9%-os munkanélküliségi rátája 1,5 százalékponttal haladta meg az uniós átlagot. A mienknél 8 tagország mutatója volt kedvezőtlenebb.

¹ Azok, akik azért nem kerestek munkát, mert úgy gondolták, hogy végzettségük, koruk, szakmájuk vagy a munkaerőpiac állapota miatt úgysem találnának.

További információk, adatok (linkek):

[Módszertan](#)
[Táblázatok](#)
[stADAT-táblák](#)

Elérhetőségek
rita.varadi@ksh.hu
 Telefon: (+36-1) 345-6468
[Információs szolgálat](#)
 Telefon: (+36-1) 345-6789
www.ksh.hu